

χειρα καὶ μειδιῶν τῇ εἴπον. — Όταν δὲ βορρᾶς πνέη καὶ διὰ τὰς δύο ἀγαπωμένας περιστεράς, αἱ περιστεροὶ δὲν λυποῦνται, καθότι πάσχου λύπην τῆς μιᾶς ἀποδιώκει ἡ παρήγορος θέξ τῆς ἀλλῆς. Όταν τὰ αἰσθήματα ἔναι σύμβατα, διαν συνταυτίωνται, ἡ εὐδαιμονία δὲν εἶναι ἀδύνατος, ἡ εὐχειρίστης, ἡ ἀδονή, ἐπὶ πολὺ, διὰ παντὸς διαρκοῦσι, καὶ μόνον τὸ τέρπυ παντὸς θυητοῦ δύναται τὸν ἀποχωρισμὸν νὰ ἐπιβίλη.

— Ναι, φίλε, σὲ δικαιώ· πλὴν δὲν οἱ σοὶ λόγοι εἶναι αἱ συνήθεις εἰς τοὺς ἄνθρωπος ἐκφράσεις, ἀντὶ μοὶ ἔλεγες τὰς σκέψεις σου, ἐσωτερικῶς ἐχλεύαζες τὰς σκέψεις σου αὐτὰς, ὡς οἱ πλείους, τότε τὶ δρείλω νὰ πράξω ἐγώ, ἢτις παρ' ἐμοὶ σὲ προσεκάλεσα, ὅπως σοὶ εἴπω, ὅτι σ' ἀγαπῶ πολὺ!

— Ὡ! ἄφες αὐτὰ, ἀγαπητή ἀναμφιβόλως, ἐντὸς δλίγου θὰ μοὶ δοθῇ εὐκαιρία ὅπως σοὶ ἀποδεῖξω, ὅτι πολὺ ἀπέχω τῆς τάξεως τῶν ἐγωιστῶν, ὅτι δὲν μ' ἀγαπᾶς πολὺ, ἐγὼ σ' ἀγαπῶ ἐμμανῶς, σ' ἀγαπῶ μπέρ πᾶν ἐπὶ γῆς, ὅτι δὲν θέος μου εἶναι, πλησίον σου τὸν βίον μου, ἐὰν θελῃς, νὰ διάξω εὐτυχής η δυστυχής!

Τὴν ὠδήγησα μέχρι τοῦ ξενοδοχείου ἐνῷ κατέλιπεν ἡτο τοῦτο τὸ Stadt zur Wien, ἡτοι εἰς τὴν πόλιν τῆς Βιέννης ἀναχωροῦντι σφίγξατά μοι τὴν χειρα καὶ ἐπιχείριτος μειδιάσασά μοι, μοι εἴπεν. — Αὔριον προγευματίζομεν δύοσι ἐνταῦθαι;

Η ἀπάντησις μου ἦτον ἐν φίλημα ἐπὶ τῆς ἐκλεύκου μικρας χειρός τῆς, καὶ ἐλαφρὸς ὡς πτυνὸν διευθύνθην πρὸς τὸ ξενοδοχεῖόν μου, πρὸ τῆς πύλης τοῦ δποίου εὗρον τὸν Λαζαροκλέα σιγάρου Χαβάνης καπνίζοντα ἀμερίμνως καὶ περιμένοντά με.

(Ἐπεται συνέχεια).

Ο ΘΡΥΓΛΟΣ

Ο περὶ τοῦ περιπλανωμένου Ιουδαίου.

(Συνέχεια ἀπὸ φυλλ. 56)

Ο δύο ἐκεῖνοι πολίται μπήρεξαν ίσως οἱ συγγραφεῖς τεύχους τινὸς ὀνομαζομένου, ιστορία θαυμάσιος τὸ περιπλανωμένον Ιουδαίον, τοῦ έμφανισθέντος ἐν Βέλγαις τέτες, οὐ τινὲς αἱ ἐκδόσεις αἱ ἀρχέτυποι ἀπωλέσθησαν, ἀπὸ τότε δύος ἀδιαλείπτως κατ' ἔτος ἐτυπώνετο ἐν πολλαῖς πόλεσι

μετὰ προειδητῶν καὶ διαφόρων γραφῶν, ἐγκαταταχθὲν μάλιστα τότε ἐν τῇ περιφέρμω καναῆς βιβλιοθήκῃ.

Περιπτὸν πάντη γὰρ τὸ ἀναλύσωμεν ἐνταῦθα. Διότι τὰ θαυμάσια συμβάματα ἀτινα περιλαμβάνει δὲν συμφωνοῦσι πολὺ μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ διηγήματος, ποῦτο εἰν̄ ἔργον μιθιστοριογράφου τίνος ἀναδείχαντος ὅλην του τὴν φαντασίαν ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν κατὰ τὰς τέσσαρας μεγάλας τοῦ κόσμου ἡπείρους περιηγήσεων τοῦ ἥρωος του.

Τὸ τεῦχος τοῦτο συνοδεύεται ὑπὸ τίνος ἀσυγτος θηρηκευτικοῦ ὄλοντεν συμμεταπινομένου ἔτει, καὶ σήμερον μετὰ πληρεστέρας ἐπιγραφῆς ὡς ἕξης ἔχούσης «ιστορία θαυμάσιος τοῦ περιπλανωμένου Ιουδαίου, ὃς τις ἀπὸ τοῦ ἔτους 33 μέχρι τῆς παρούσης ὥρας ἀδιακόπως βαδίζει, ἐμπεριλαμβάνουσα τὴν φυλήν, τὴν τιμωρίαν, τὰ θυμάσια συμβάντα τους ἀπανταχοῦ τῆς ὑφηλίου.»

Ο Κάρολος Νιζάρδος ἐν τῷ πολυτίμῳ συγγράμματί του τῷ περὶ τῶν δημωδῶν Βιβλίων κατέτης φιλολογίας τῆς περιφοίτου ἐμπορίας ἀπὸ τοῦ 18. αἰώνος δὲν ἀφρεσ κατὰ μέρος τὴν θαυμάσιον τοῦ περιπλανωμένου Ιουδαίου ιστορίαν, ἀλλ' ἀνέφερεν ἐξ αὐτῆς ὅσον ἔδει, ἵνα γνωστὴ κατασταθῇ σιωπῇ παραδραμών τὸ θηρηκευτικὸν ἀσμα, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀδύνατός τις καὶ ψυχρὰ ἀνάμνησις τοῦ πρώτου θρήνου.

Ἴδου αὐτὸν ἐκ τῶν τοῦ ἀγίου Εὐσταχίου μεταφραζόμενον καταλογάδην.

«Ὕψιστε θεὲ τοῦ παντὸς πότε θὰ λάβωσι τέλος τὰ βάσανά μου καὶ αἱ λύπαι μου, ἀπελόησα περιφέρμενος κατ' ἄρρονας καὶ ἐν ταῖς ἐρημίαις. Δικαίως ἀποκλοῦσοι με περιπλανώμενον Ιουδαίον, ἐπειδὴ νυχθημερὸν διὰ ἔηράς καὶ θαλάσσης, ἀγενούδενὸς μονίμου καταρηγίου, ὃπου τὴν κεφαλὴν κλίνω, περιπλανῶμαι. Γελευταῖον εὑρισκομένου μου πλησίον τῆς Poilliers, τῆς μεγαλειότερας πόλεως τῆς Γαλλίας, ἔτρεξέ τις κοντά μου νὰ μοὶ διμιλήσῃ, βλέπων τὸ ἔνδυμα μοι τὸ ἥθος μου, ἐγὼ δὲ τῷ εἴπα. δὲν ἡμπορῶ νὰ μείνω νὰ μοὶ διμιλήσω, διότι ἐπείγει με δρόμος, ἀλλ' ἐν παρόδῳ ἐμπορῶ νὰ μοι εἴπω βεβαιότατα ὅτι εἴμαι ὁ ἀλατταπάντως περιπλανώμενος Ιουδαίος· ἐν Ιερουσαλήμ ἤμην σκυτοτόμος· διαν δὲ τὸ Ιησοῦς Χριστὸς ἐξ εἰλικρινοῦς ἀγάπης· ν' ἀναπαυθῇ δλίγον πρὸς τῷ ἐργαστηρίῳ μοι ηθέλλος, κουβαλῶν τὸν σταυρὸν του ἐπὶ τὸ δρός Γολγοθᾶ, τῷ εἴπη, ἔρρεις κόρακας. Ο δὲ Ιησοῦς μοι εἴπε βλέπων τὴν ἀγέρωχόν μου διάθεσιν, ὃ μὲν θὰ περιπατή-

μέχρι τῆς τελευταίας κρίσεως, ἐγὼ δὲ θ' ἀναπάνωμαι ἐν τῇ δόξῃ μου. Τότε δράξας εὐθὺς τὴν κοπίδα μου καὶ ζωσθεὶς τὴν ζώνην μου ἔλαβα δύο σολδάτα καὶ βάλδον εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἐκβήκα τὴν οἰκίας μου ἀμελλητί. Ἐξ ἑκείνου τοῦ χρόνου βασιλεύομεν περιδινούμενος περὶ τὴν στρογγύλην ταύτην μηχανὴν παρέβούδεν τοῦ κόσμου. ἔθνει τύρισκων ἀναπούφισιν. Πίνω, τρόγω δρυθος, πουθενά δὲν ἐμπορῶν ἀναπαυθό. Ἐάν ἐγώνῳτα τὸν σωτήρα, ὃς οεῖς, δὲν θὰ ὑπεκείμην εἰς τὴν δυστυχίαν ταύτην. Ἐάν ήξειρος δὲν ὁ σωτήρ διὰ τὴν σωτηρίαν μου ἐφράγγελλόθη καὶ ἀκάνθαις ἐστεφανώθη καὶ εἰς θάνατον αἰσχρότερον ἀπήκθη θὰ ἐλαττεύσῃ τὴν θείαν του παρουσίαν. Φεῦ! φεῦ! Ποῦ εἶχα πάντα λούναν νὰ πράξω τοσούτον τολμηρὸν πρᾶξιν, νὰ διώξω οὕτω τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν ὑπόθυμον κινούμενος. Πάντες οἱ χριστιανοὶ οἱ ἐπὶ γῆς οἰκουμῆτες καὶ μὴ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν σκεπτόμενοι, τοῦ ὑψίστου δὲ θεοῦ καταφρονοῦντες θὰ συναισθανθῆσι ποτε τὴν δικαίαν του δργήν. Διορθωθῆτε, διορθωθῆτε ἀμαρτωλοί, σκεφθῆτε περὶ τῆς καταστάσεως; τῆς συνειδήσεως σας, διότις καταπορεύητε τὸν θυμὸν του θεοῦ καὶ προδιατίθησθε νὰ ὑποφέρητε τιμωρίας.»

Η ἐμφάνισις τοῦ περιπλανωμένου Ιουδαίου ἐν τῷ δάσει Soignes, τῷ ἕτερῳ 1640 ἐπεκροτήθη τὰ μέγιστα ἐν Εὐρώπῃ, ἔνθα πὸν προεσδόκων ν ἀναφανῆ ἀλληλοιδιαδόχως ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Βερμυχνίας, οἷς ἐπειδὴν νὰ βλέπῃ, ἐπειδὴ τὸν εἶχαν ἴδει ἕκει διὰ τὴν ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος· ἀλλ' οὗτος ἐφράγμανον ἐν Λειψίᾳ τῷ 1642, ὡς ἐλέγθη πρίν, καὶ πουθενά ἀλλοῦ, καίτοι οἱ φοιτηταί τῶν πανεπιστημάτων τῆς Γερμανίας νὰ συντερούσωσι καὶ νὰ εὐωχήσωσι μετ' αὐτῷ ήταν μάσθηταις ἐν ταῖς πολλαῖς συνδιαλέξεσιν διὰ ἔκαρπην περὶ τοῦ ἀθλίου Ιουδαίου καθήμενοι ἐπὶ τῶν θρανίων πολλάκις δὲς ἡ μυθιστορία του ἐχρησίμευσεν ὡς κείμενον εἰς συζητήσεις καὶ θέσεις δανειζομένας ἐκ τοῦ περιπλανωμένου Ιουδαίου ἐπαγγάγον τις θέλγητρον παραδοξολογίξεις.

Οἱ Μαρτίνος Δρόσχερος ἐτύπωσε βιβλίον περὶ τῶν δύο ζώντων μαρτύρων τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ (ἐν ίένῃ 1668 εἰς 4.)· Ἐπ' ἵστοις ὁ I. Φρέγκελος ὑπὲν τὸ ψευδεῖς ὄνομα τοῦ C. Thil ἐδημοσίευσε τῷ αὐτῷ ἔτει περὶ τοῦ ἀθανάτου Ιουδαίου (ἐν Βυτεμβέργῃ 1668 εἰς 4.) Οἱ ζωτικοὶ διαβολοὶ Schultz ἐξέδωκε τῷ 1689 πάχυματείχη τινὰ πεντάκις ἡ ἔξακις ματεκδοθεῖσαν, τὴν ἔξακις. «Πραγματεία ἱστορικὴ περὶ τοῦ

μὴ θνητοῦ ιούδαιου. (Rerigom, 1689, 1693, 1698, 1711 εἰς 4.).

Μεταξὺ τῶν σύγγραμμάτων τούτων τὸ παραδοξότερον, ὡς λέγεται ὁ Γουσταύος Βρυνέτος, είναι τὸ τοῦ Δροσχέρου. Οἱ σοφοὶ οὗτοι τὸ γεγονός ὡς ἀδιαφολονείκητον θεωρῶν ἀξιοῖστοι διάκεκρμένοι καὶ ἀποκεχωρισμένοι ἀνδρες· προσπάθει δὲ, ὅσον δύναται, ν' ἀποδείξῃ τὴν ὑπαρξίαν δύο περιπλανωμένων Ιουδαίων.

Ἀλλ' ὅμως αἱ σοφοὶ αὐταὶ πραγματεῖαι οὐδετέρου τῶν περιπλανωμένων Ιουδαίων προεκάλεσαν τὴν εἰς τὸ ἡμισφαίριον μηχανὴν πρὸ τῆς δευτέρας ἡμιπεντηκονταετηρίδος του εῆ. αἰώνος ἐμφάνισιν. Οἱ Ιουδαῖος μαζὶ ἐν τῷ τότε χρόνῳ θὰ περιγένετο ἀναμφιστός ἐν Αμερικῇ ἢ ἐν ἀλλοῖ τοινὶ μέρει τοῦ κόσμου ἔτι μάγνωστῷ ἡμίν.

Ἐν ἔτει 1774 ἀπριλίου 22 περὶ δύοκαν 6 μ. μ. (ἡ χρονολογία εἰνί τὸ πακτούριος ἀναγεγραμμένη ἐπὶ πλείστων ἐξουλογραφημένων καὶ χρωματιστῶν εἰκόνων) διέβη δὲ περιπλανωμένος Ιουδαῖος διὰ Βρυξέλλων εἰς Βραβαντίαν. Τὰ κατὰ τὴν εἰς τὴν πόλιν ταύτην διαπεράσισιν τοῦ εὑρίσκονται αὐθεντικῶς ἐκτεθειμένα ἐν τῷ νέῳ θρήνῳ τῷ ἐν χρήσει ἀπὸ τῆς ἀξιομνημονεύτου ἐκείνης Ὁστάτης ἐν Εὐρώπῃ ἐμφανίσεώς του.

Οἱ πολῖται οἵτινες οὐδέποτε ἔσχον τὴν εὔτυχίαν νὰ ἴδωσιν ἀνθρωπὸν τοσοῦτον μακρὸν γένειον γενειάζοντα ἔγραψυ τὴν εἰκόνα του πρὸ τὸν φυσικὸν χρακτήρα του δροιάν, ἣν ὅμως αἱ μετάπτιστεύτων παραλλαγῆν μετέτρεψαν τοῖς εἰκονοπώλαι τοῦ Epinal, Metz, Montbelliard, Nancy καὶ Troyes ἐπὶ τῆς ἐπικεφαλῆς τοῦ νέου τούτου θρήνου δὲν ἀπεστηθίσαμεν δῆλοι· οἱ γεροντέροι ἀκούσαντες αὐτὸν μυριάκις ἔτι παῖδες ὄντες, δῆτις δριτικῶς κατήργησε τὸν ἀρχαῖον θρῆνον καὶ τὸ θρησκευτικὸν ἄσμα.

Ἴδου αὐτὸς ἐνταῦθα ἐπιθεωρηθείς, διορθωθείς, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπαγγέλθείς.

«Τί πάργει τι ἐπὶ τῆς γῆς ἐκπληκτικῶτερον τῆς ἐλεινότητος τῆς ἔσχάτης τοῦ περιπλανωμένου Ιουδαίου; Πρόσον ἡ δυστυχής του μοῖρα φαίνεται λυπηρὰ καὶ δυσάρεστος! Η μέραν τινὰ πλησίον τῆς πόλεως τῶν Βρυξέλλων ἐν Βραβαντίᾳ πολιτεῖται τινὲς λίγαι εὐάγωγοι τῷ ἐπλησίασαν διαβολίνοντες ἐκείθεν, οὐδέποτε ἴδοντες ἀνθρωπὸν οὗτον γενειῶντα. Τὸ ἔνδυμά του ὅλως ἔμπαρχόν, μισθρίθιον καὶ κακὸς περιβεβλημένον τοὺς, ἐπεισεν ὅτι ἡτο· ξένος φορῶν ὡς ἐργάτης ἐμπροσθέν του λέγνιον (μπρο-

στέλα), τῷ εἰπαν δὲ— γειά σου μάστωρα! εὐχρε-
στήσου νὰ μείνωμεν πρὸς στιγμὴν μαζὶ σου· μὴ
μᾶς ἀρνηθῆς τοῦτο, Βραδύνεις ὁλίγον τὰ βήματά
σου.—Κύριοι σᾶς Βεβαιώνων ὅτι πολλὰς δυστυχίας
πάσχω, ποτὲ δὲν παραμένω οὔτε ἐδῶ, οὔτε ἀλ-
λοῦ. Ἀδικόπως περιπατῶ καὶ ἐν εὐδίᾳ καὶ ἐν κα-
κοκαιρίᾳ.—Εἴκελύε εἰς τοῦτο τὸ ξενοδοχεῖον, σε-
βαστὲ γέρον. Θὰ μείζεται τῆς πόσεως δροσεροῦ
ζήθου. Θὰ σὲ ἑστιάσωμεν ὅσον ἐμποροῦμεν καλ-
λιώτερα.—Θὰ δέχθω νὰ σμίνω μαζὶ σας, ἀλλὰ
δὲν ἐμπορῶ νὰ κυρίωσ, ὕσθιος, σφειδῶ νὰ μένω.
Μὰ τὸν ἀλλήλεικαν εἴμαι ἔκθιμός ἐκ τῶν οἰλο-
φρονήσεών σας.—Εἴμεθα πειρίγονοι νὰ μάζωμεν
τὴν ἡλικίαν σας, καθ' ἂ φαίνεσαι ἐκ τοῦ προσώ-
που εἴσαι πολὺ προΐσθηκὼς τὴν ἡλικίαν, πιθανῶς
εἴσαι ἔχαστοντούτης.—Κατατρύχομαι μπὸ τοῦ γή-
ρατος, εἴμαι χιλίων ἐπτακοσίων ἑτῶν καὶ ἔτι
πρός ημην δώδεκα ἑτῶν ὄτουν ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς
Χριστός.—Μήπως εἴται ἐκεῖνος ὁ ἀνθρώπος ὁ ποτ-
λυθόλλαλλητος, ὃν ἡ γραφὴ προσαγορεύει Ἰσαὰκ
περιπλανώμενον Ἰουδαίον. Σὲ παρακαλοῦμεν εἴπε-
μας ὃν σὺ βεβαίως εἴσαι ἐκεῖνος;—Ινομάσθην
Ἰσαὰκ Δακεδέμ γεννηθεὶς ἐν Ιεροσολύμοις ὄνομα-
στῇ πόλει· νὰὶ ἐγὼ εἴμαι, τεκνία μου, ὁ περιπλα-
νώμενος Ἰουδαίος. Δίκαιε, ἐπουράγε. Θεὶς πόσον τὸ
περιπολεῖσθαι ἐν τῷ κόσμῳ φαίνεται μοι ἐργω-
δε. Τὸ πέμπτον ἥδη κυκλοφοροῦμαι ἐν τῷ κό-
σμῳ, πάντες ἀλληλοδιαδόχως ἀποθύνησκουν, ἐγὼ
δὲ ζῶ διὰ παντὸς διαπερῶν τὰς θελάσσας, τοὺς
ποταμούς, τοὺς ῥάμακας, τὰ δάση, τὰς ἐρημοτο-
πίας, τὰ ὄρη, τοὺς λόφους, τὰς κοιλαδὰς καὶ τοὺς
ἀλυγάσ· πάσαι αἱ ῥύματα μοὶ εἶνε βαταί· εἰδα ἐν
Εὐρώπῃ, ἐν Ἀσίᾳ πολέμους καὶ μάχας ἐν μυριο-
νέροις πεδίοις ἀτραυμάτιστος δι' αὐτῶν περάσας.
Εἰδα ἐν Ἀμερικῇ, τοῦθ' ὅπερ ἀλληλές, ώς καὶ ἐν
Ἀφρικῇ ἀποθύνησκοντας πολλούς. Κατέμοιον δὲ
νατος δὲν ἴσχύει, ώς τοῦτο ἔχω παρατηρήσας
καλῶς. Πουθεγά οὐτ' ἐν οἷκῳ οὔτε ἐν ὑποστατικῷ
δὲν ἔχω κάνεν καταφύγιον· πέντε σολδία ἔχω ἐν
τῷ θυλακίῳ μου, τὰ ὅποια εἶνε ὅλη ἡ περι-
ουσία μου. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε τοσαῦτα ἔχω.
—Ονειροπολήματα ἐνομίζωμεν τὰ πολυθρύλητα
δεινάσσου, φεῦδος ἐξελαχισάνομεν τὰ μέγιστα δει-
νοταθήματα σου, ἥδη δικαὶος ἐλέπομεν ὅτι ἡμεθα
ἡπατημένοι. Ήσο λοιπὸν ἔνοχος μεγάλου τινὸς
ἀμαρτήματος ἐφ' ὧ καταπονεῖσαι τοσοῦτον δέ-
πο τοῦ ἀγαλαγμού Θεοῦ; Εἰπέ μας τὴν ἀφορμὴν
τῆς τιμωρίας ταύτης.— Η ἀτέραμνος αὐθάδειά
μου προξενεῖ τὸν δυστυχέν μου· ἐάν τὸ ἔγκλημά

μου ἐξαλειφθῇ θὰ εὑδαιμονήσω πολὺ. Προσηνέγκην
ἀμότατα πρὸς τὸν κύριον καὶ δεσπότην μου ἐπὶ
τοῦ δροῦς Πολύγονοῦ τὸν σταυρὸν τοῦ κουβλούντως
καὶ πρὸ τῆς οἰκίας μου διερχόμενον καὶ πρὸς την
νῶς εἰπόντας μοι,— θέλεις, φίλε μου, ν' ἀναπαυθῇ
αὐτὸν; —ἀντειπὼν αὐτῷ ἀλλήρως ἐγὼ ἡ κτηνώ-
δης καὶ ἀπειθίας ἀπομακρύνομαι, κακούργε, τῆς
οἰκίας μου, προπάτα, προβάτα, διδοῦ ὑψηλοῦ
προξενεῖς διὰ τῆς παρουσίας σου. —Ο Ἰησοῦς δέ,
τι αὐτοκαγαύοτης, εἶπε μοι στενάζων, Σὺ θὰ περι-
πατής ὑπὲρ τὰ γῆια ἔτη καὶ ἡ τελευταῖα κοίτης
θὰ θέσῃ πέρυκε εἰς τὰς βασάνους σου. Αὐθίστη ἐκ-
θηκε τῆς οἰκίας λίαν τεθλιμαένος καὶ σκυθρωπά-
ζων ἥρχισκ τὴν δόδοις πορίσαν ἔκτοτε βραδίζων νὺν
χθημέρον. Κύριοι, δὲ χρόνος κατεπείγει με, γιαρέτες
φίλοι, εὐχάριστα διὰ τὴν εὐγένειάν σας. Πολὺ βρα-
σανίζομαι, πότε θὰ σταθῶ!»

Ο θρηνὸς οὗτος κατίτοι ἔχων θράβορχον καὶ
ἀδερφιώτον φάνεται δύμας σύνθεσίς τις ἀξιοση-
μείωτος καὶ ἐκμαγεῖον θρήνος τινὸς μελαγχολι-
κοῦ αἰτήματος, ποὺ καὶ ποὺ μέγιστον ἐνέχων
κύρος, καὶ ἐν τῇ ἀπλούστατῃ φράσει του. Εἰν' ἐξ
τῶν σύγκινητικῶν ἔκεινων ἐμπνεύσεων τοῦ λεκου,
ἥς αὐτὸς θρησκευτικῶς διεψυλάττει, ως τὰ ἔγκη
ἔξαλειφομένης καὶ μελλούσης νὰ καταστραφῇ.
παραδόσεως.

Άφ' ὅτου ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαίος διηγήθη
τὸ κατ' αὐτὸν εἰς τοὺς λίσταν εὐπίστους πολίτας,
οἵτινες ηθελαν νὰ τὸν κατατίσουν ἐν Βραχιντίᾳ
δὲν μετεφάγη πλέον. Καὶ θὰ ἐνδρίζει τις δι-
πέργειται αὐτὸς κατὰ τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας καὶ δι-
ηγγίκει τὸ τέλος τοῦ κόσμου· τῷ 1774 θὰ μετ-
ήλλασε τὸ ὄνομά του μετονομάσθεις Ἰσαὰκ Λα-
κεδέμ ἀντὶ τῶν προτέρων του ὄνομάτων, Καρτά-
φιλος, Ἰωσήφ καὶ Ἀχάστερος· ἀγνοοῦμεν δὲ τὸ
τωρινόν του ὄνομα ως καὶ τὴν δοϊάν λαλεῖ
γλωτσαν.

Ο περιπλανώμενος Ἰουδαίος ἐν ὅγμοικοντα
ἔτεσι δὲν κατεδέχθη νὰ ἐμφανισθῇ σίς τὸν παλαιόν
μας κόσμον, ὃν ἀρκούντως θὰ γνωρίζῃ, ίνα μη
τυχὸν κλεισθῇ, ως λέγουσιν, ἐν τινὶ οἰκιᾳ πρὸς τι-
μωρίαν, ώς κατηγορούμενος ἐπὶ ἀλητείᾳ καὶ ἐπαι-
τείᾳ, ἀλλ' ἡ πεζογραφία καὶ ἡ ποίησις δέν τον
ἀρηκαν ἱσυχον παριστῶσαι αὐτὸν οἴκτιστα βρ-
δίζοντα ἐφ' ἀπασῶν τῶν θεατρικῶν σκηνῶν καὶ
ἐν ἀπατε τοῖς ἐκθέτοις δέλγμασι τῶν βιβλιοπω-
λείων.

Τὸ πέρα τὰς δέκα τραγῳδίας γαλλικὰς παραστα-
θείσας δύναται ν' ἀριθμήσῃ τις φερούσσας τὸ ὄνομα-

τοῦ περιπλανώμένου Ἰουδαίου, ἀπὸ τοῦ μελοδράτος Gaigniez πάρασταθέντος ἐν Γαΐτη τῷ 1812 μέχρι τοῦ μεγάλου δράματος τὸν Scribe καὶ saint Georges τοις θέντων ὑπὸ τοῦ Halévy ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ἀκαδημίᾳ τῆς μουσικῆς τῷ 1852. Ἐπ’ ἣντος ὑπὲρ τὰ 10 σύγχρονα πονηματα δύναται τις νὰ συνχριθῇσῃ, ἐν οἷς διακρίτεον τὸ μουσικόν τοῦ Edgar Quinet, ἀλλὰ τὸ μεγαλειότερον, τὸ δημιωδέστερον, τὸ φιλοσοφικῶτερον, τὸ ποιητικῶτερον τῶν ὑπὸ τοῦ μύθευματος τοῦ περιπλανώμένου Ἰουδαίου τὴν ἔμπνευσίν των λαβόντων εἶναι τὸ ἄτμα τοῦ ἡμετέρου Béranger.

Ίδου ἐνταῦθα τὸ ἄσμα τοῦτο, εἴτε ὡδὴ εἴτε μελέτη, ἢτις πρέπει νὰ ἐπιζήσῃ ἐν πᾶσι τοῖς θρήνοις καὶ τοῖς θρησκευτικοῖς ἄσμασι, τοῖς κληροδοτηθεσιν ἥμιν ὑπὸ τῶν πατέρων, οἵτινες ἔγειναν αὐτόπται μάρτυρες τῶν θυσιαστῶν ἀποδημιῶν τοῦ περιπλανώμένου Ἰουδαίου.

«Χριστιανὲ δές τῷ ταλαιπώῳ περιηγητῇ ποτέριον ὕδατος πρὸς τῇ θύρᾳ σου. Εἴμαι, εἴμαι δὲ περιπλανώμενος Ἰουδαίος, δὲν πάντοτε ἀνεμοστρόβιλος περιφέρει μὴ γηράσκοντα, τῇ ἡλικίᾳ καταβεβαρυμένον, τὸ τέλος τοῦ κόσμου μόνον δνειροπόλημα ἔχοντα. Καθ’ ἑκάστην ἐσπέραν πάντοτε ἐλπίζω αὐτῷ, ἀλλὰ πάντοτε ἀνατέλλει δὲ ἡλιος. Πάντοτε περιστρέφεται ἡ γῆ ἐν ὦ ἐγὼ ἀνεμοστρόβιλος μὲ περιάγει ἐπὶ τῶν ἐρειπίων χιλίων ἔθνων. Ο Θεὸς μετεμόρφωσέ με διὰ νὰ μὲ τιμωρῇ. Προσκολλώμασι εἰς πᾶν ὅ, τι θυντεῖ, ἀλλὰ πάντοτε εὐλογοῦντός με τοῦ Θεοῦ οὐρανόθεν ἀφαράζομαι ὑπὲρ αἰφνιδίου ἀνεμοστροβίλου. Πολλοὶ πτωχοὶ αἰτοῦσι τὸ δηνάριόν μου, τὸ δόπιον διαβαίνων μοιράζω εἰς ὅλους χωρὶς νὰ ἐμπορῶ νὰ τὸ κρατήσω πρὸς καιρὸν. Πάντοτε περιστρέφεται ἡ γῆ ἐν ὦ ἐγὼ τροχάζω. Πάντοτε μόνος ὑπὸ τὰς δίζας τῶν ἀνθηρῶν δένδρων ἐπὶ τῆς χλόης παρὰ τὰ κεμματα ἀνακουφίζων τὰς λύπας μου ἀκούω τὴν ωρομένην τρικυμίαν. Ά! τί ἐνδιαφέρεται δὲ παραξιμένος Θεὸς ἀν πρὸς στιγμὴν διατρίψω ὑπὸ τῶν σκιῶν. Πάντοτε περιστρέφεται ἡ γῆ ἐν ὦ ἐγὼ τροχάζω.

«Πόστις ζωηρὰ καὶ εύθυμα παιδία μοὶ ἀναπολοῦσιν εἰς τὸν νοῦν τὰ πάθη μου, ἐκν. θελήσω νὰ προελέψω εἰς αὐτά, μετὰ μανίας ἐκρήγνυται δὲ ἀνεμοστρόβιλος. Γέροντες, τολμάτε ὅπως δὴ ποτε νὰ φθονήστε τὴν μακράν μου σταδιοδρομίαν; Τῶν παιδίων τούτων εἰς δὲ προσειδιώ τὴν κόρην θὰ πατήσῃ δὲ ποὺς μοὺ. Πάντοτε περιστρέφεται ἡ γῆ

ἐν ὦ ἐγὼ τροχάζω. Τῶν τοίχων ἔνθα ἐγεννήθην εὑρίσκω ἔτι ἵχνος τι, πασχίζω ἔκει νὰ παραμείνω, ἀλλ’ ἡ καταγίγης μοὶ λέγει ἐμπρός, καὶ ἡ φωνὴ μοὶ λέγει στάσου δρθίος ὅτε τὸ πάν καταπίπτει. Οἱ πατέρες σου δέν σοι ἀφῆσκαν θέσιν ἐντὸς τοῦ τάφου των. Πάντοτε περιστρέφεται ἡ γῆ ἐν ὦ ἐγὼ τροχάζω. Περιύβρισα μὲν περὶ τὸν θεάνθρωπον γελωτί μου ἀπανθρώπω μόλις ἀναπνέοντα, φεύγει δὲ ὑπὸ τοὺς πόδας μου ἡ ὁδός, καίρετε, ἡ λατλαψ μὲ ἀφαρπάζει, τρέμετε οἱ μὴ ἔχοντες ἀγάπην τὴν παράδοξην μου τιμωρίαν θεώμενοι. Ο Θεὸς δὲν διεκδικεῖ τὴν θεότητά του, ἀλλὰ τὴν ἀνθρωπότητά του. Πάντοτε περιστρέφεται ἡ γῆ ἐν ὦ ἐγὼ ἀνεμοδρομῶ».

Ο Σχουζάρτης, ποιητής γερμανός, εὐσπλαγχνίσθεις τὸν δυστυχῆ Ἀγάσθερον ἐπὶ τῇ εἰμαρμένη περιπλανήσει του, τὸν παρέστησεν ἀποθνήσκοντα ἐν τῇ λυρικῇ ἐκείνῃ ῥάψιδία, ἐν ᾧ τὸ μύθευμα τόνον ὑψηλοτέρας ποιήσεως λαμβάνει. Καλός τις ίδικός μας ποιητής, δέ Gérard de Nerval, μετέφρασε γαλλιστὶ τὴν λαμπρὰν ἐκείνην ἔξεικνισιν τοῦ θανάτου τοῦ περιπλανώμένου Ἰουδαίου.

«Ο Ἀγάσθερος σύρεται ἐκτὸς γνοφάδους σπηλαίου τοῦ Καρμήλου. Διεγίλια ἔτη πλανᾶται ἀνησυχῶς ἔνθα καὶ ἔγθα. Τὴν ἡμέραν καθ’ ἣν δὲ Ιησοῦς ἔφερε τὸν σταυρὸν του καὶ ηθέλησε ν’ ἀναπαυθῆ πρὸς στιγμὴν ἀπέναντι τῆς θύρας τοῦ Ἀγασθέρου, φεύγει ἀντέστη ἐκείνος σκληρῶς ἀποδιώξας τὸν Μεσσίαν. Τότε ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου εἰς ἥλιθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀγασθέρου καὶ τῷ εἰπε μετ’ ὅργη, σὺ ήρνήθης τῷ σιώ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ἀναπαυσιν . . . λοιπὸν, τέρας, δὲν ὑπάρχει πλέον ἡσυχία εἰς σὲ ἔως νὰ ἔλθῃ δὲ Χριστός. Ἄμαυρὸς δαιμῶν διέφυγε παρευθὺς ἐκ τῆς ἀδύστου καὶ ἤρχεται νὰ καταδιώκῃ ἔνθεν κάκειθεν, ὁ Ἀγάσθερος. Αἱ ήδοναι τοῦ θανάτου, ή ἡσυχία τοῦ τάφου, ταῦτα πάντα απὸ τότε δέν σοι εἰνί ἐπιτετραμμένα. Ο Ἀγάσθερος σύρεται ἐκτὸς σκοτεινοῦ σπηλαίου τοῦ Καρμήλου, ἀποτινάσσει τὴν κόρην τῆς γενεάδος του, δράττει ἐν τῶν ἔκει σεσωρευμένων κρανίων καὶ τὸ ἐπιτινάσσει ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Τὸ κρανίον ἀναπηδᾷ καὶ κατακρύζεται διαρρηγήθεν· εἴτε δὲ πατήρ μου, ἀνακράζει ὁ Ιουδαίος, ἔτερόν τι ἀκόμη. . . ἔτι μεταποδῶσιν ἀπὸ βράχου εἰς βροχὸν.

«Ἄντα εἴτε, αὐτὰ δὲ εἴτε, βρυχάται ἔχων διαπύρους τοὺς δρθαλμούς, Άντα εἴτ’ αἱ γυραικεῖς μου. Λα τὰ κρανία κυλινδοῦνται πάντοτε. Αὐτὰ εἴτις τὰ κρανία τῶν τέκνων μου! Φεῦ! ἡδυνήθη-

σαν ν' ἀποθάνωσιν . . . ἐγώ δὲ ἀδυνατῶ! . . . Ή τρομερὰ ἀπόφρος ἐπίκειται ἐπ' ἐμοῦ βαρεῖα νὰ ζῷ αἰώνιος!

«Η Ἱερουσαλὴμ κατεστράψῃ. Κατέκοψα τὸ θηλάζον βρέφος, ἔρριφθη εἰς τὰς φλόγας, καταράμαι τοὺς Ρωμαίους διὰ τὴν νίκην των. Φεῦ! φεῦ! ή ἀκάματος κατάρα μὲν ἐφύλαξε πάντοτε καὶ δὲν ἀπέθανα. Η γυγάντειος Ρώμη κατηδαφίσθη. Ήθέλησα νὰ ταφῇ ὑπὲν αὐτῆν, ἀλλ' ἔπεισε χωρὶς νὰ μὲ κατασυντρίψῃ. Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πρὸ τῶν ὁφθαλμῶν μου ὑψώθησαν καὶ κατέπεσαν πάμπολλα ἔθνη, ἐγὼ δὲ ἰστάμην καὶ δὲν ἤμπορεσα νὰ τελειώσω: ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ βράχου τοῦ οὐρανού κούς εἰς τὴν καταβόθραν τῆς θαλάσσης κατεκρημνίσθην, ἀλλ' εὐθὺς τὰ βρέμοντα κύματα εἰς τὴν ὅχθην ἔξεκύλισάν με καὶ ἐκ νέου ἀνεζωπυρήθην. Διὰ τῶν ὁφθαλμῶν μου ἀνεμέτρησα τὸν ζοφερὸν κρατήρα τῆς Αἴτνης καὶ μανιώδης ἐνερρίφθην. Ἐπὶ δέκα ὅλους μῆνας ἐκαιώμην ἐκεὶ ὄρμοι μετὰ τῶν γιγάντων καὶ οἱ ἀναστεναγμοὶ ἡγώχλησαν τὸ θειοῦχον βάραθρον τῆς Αἴτνης. Φεῦ! Δέκα μῆνας ὀλοκλήρους! Ἐν τοσούτῳ ή Αἴτνη ἀναβράσσει εἶχμεσό με μεταξὺ τῶν κυμάτων τῆς λαβᾶς. Ἐπαλλα ὑπὸ τὴν τέφραν καὶ αὐθίς ἀνέζησα.

«Δάσος τι ἐπυρπολεῖτο, ἐνετινάχθην εἰς αὐτὸ ταχέως καὶ κατεφλογίσθην ἐκ τῶν φεψάλων τῶν παιομένων δένδρων, ἀλλὰ τὸ πῦρ περιέφλυσε (ἐτσουρούφλυσε) τὸ σῶμά μου μὴ δυνηθὲν νὰ τὸ κατακαλώσῃ. Τότε ἀνεμίχθην μετὰ τῶν καταστροφέων τῶν ἀνθρώπων, ὥρμησα εἰς τὰς μάχας, προεκάλουν εἰς μάχην τὸν Γάλλον, τὸν Γερμανόν, ἀλλ' αἱ λόγχαι καὶ τὰ ἀκόντια ἀπωξειδιοῦντο ἐπὶ τῆς σφράξης μου, ή μάχαιρα Σαραζίνου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου κατεθραύσθη, ἔβλεπα τὰς σφαίρας ῥιπτομένας ἐπὶ τὰ ἐνδύματά μου ὡςεὶ ἔρριπτοντο πίστα (πιζέλλα) ἐπὶ χαλκούν θώρακα. Οἱ πολεμοὶ καὶ κεραυνοὶ περὶ τὰ νεφρά μου περιειλίσσοντο ὡς περὶ βράχου τινὰ ἐπάλεσες ὑπὲρ τὰ νέφη ὑψούμενής εἰς μάτην δὲλέφως ὑπὸ τοὺς πόδας του κατεπάτησε με, εἰς μάτην δὲ πεφρυγμένος ἵππος τοῦ πολέμου προεξέβαλέ με διὰ τῶν σιδήρων ὠπλισμένων ποδῶν του. Τύπονομος πλήρης πυρίτιδος ἐκπυρσοκροτήσκεις εἰς τὰ νέφη ἀνετίναξέ με, κατέπεσα δ' ὅμως ἐπὶ τὴν γῆν κατεξάλισμένος καὶ ἔξηγέρθην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ αἰματος, τῶν ἐγκεφάλων καὶ τῶν ἡγρωτηριασμάτων μελῶν τῶν συστρατιωτῶν μου· δὲ χάλυψ γίγαντός τινος ἐθραύσθη ἐπ' ἐμοῦ, δὲ γρόνθος τοῦ δημίου παρέλυσεν ἐν ᾖ ἔμελλε νὰ μὲ κτυπήσῃ, οὐδέποτε λέων

λιμοκτονῶν ἡδυνάθη ἐντὸς τοῦ κίρκου νὰ μὲ κατασπαράξῃ. Ἐπὶ ἴσβολων ὅφεων ἐκοιμώμην, ἐκ τῆς αἰματηρᾶς χαίτης τὸν δράκοντα ἔσυρον· ὁ ὄφης ἐκέντησε με, ἀλλὰ δὲν ἀπέθανα, δὲ δράκων περιετύλιξέ με, ἀλλὰ δὲν ἀπέθανα. Κατεφρόνησα τοὺς τυράννους ἐπὶ τῶν θρόνων των, εἴπα εἰς τὸν Νέρωνα, εἴσαι κύωρ αἷμοβόρος, εἰς τὸν Mulés-Ismael, εἴσαι κύωρ αἷμοβόρος, εἰς τὸν Χριστιέρον, εἴσαι κύωρ αἷμοβόρος. Οἱ τύραννοι τάς τρομερωτάτας τιμωρίας ἐπενόησαν, ἀλλὰ πάντας οὐδὲν κατ' ἐμοῦ ὑπερίσχυσαν.

«Φεῦ! νὰ μὴ μπορῶ ν' ἀποθάνω! νὰ μὴ μπορῶ ν' ἀποθάνω! νὰ μὴ μπορῶ ν' ἀναπαύσω τὸ ὑπὸ τῶν πόνων ἐκδεδιητημένον σῶμά μου! νὰ σύρω πάντοτε τὸν σωρὸν τοῦτον τῆς κόνεως τῆς τῷ νεκρῷ διμοιχορέου καὶ σηπεδονῶδους! νὰ θεωρῶ πρὸ χιλιάδων ἐτῶν τὸ διμοιχορφον μονότονον, τὸ τέρας ἐκεῖνο τὸ ἔχον χαίτην χασκάζουσαν, τὸν χρόνον τὸν γονιμοποιοῦντα, τὸν διηνεκῶς παράγοντα καὶ καταβροχθίζοντα τὰ πλάσματά του.

«Φεῦ! νὰ μὴ μπορῶ ν' ἀποθάνω! Ὡς θεία δργή, ἡδύνασσο σὺ νὰ προφέρῃς ἀποτροπαιότερον ἀνάθεμα; λοιπὸν, πέσε τέλος ἐπ' ἐμὲ ὡς κεραυνός. Κατακρήμνισέ με ἀπὸ τοῦ βράχου τοῦ Καρμήλου, ἀς κυλίωμαι ἔως εἰς τοὺς πρόποδάς του, ἀς ταράττωμαι σπασμαδικῶς καὶ ἀς ἀποθάνω!».

Ο Ἀχάσβερος ἔπεισε, τὰ ὥτα του ἡχησαν καὶ νῦν ἐκάλυψε τοὺς ὁφθαλμούς του. Εἰς ἄγγελος τὸν ἐπανήγαγεν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ εἶπε, κοιμήσου τώρα ήσύχως, Άχασβερεί ή θεία δργή δὲν εἰν' αἰώνιος. Άμα ἔξυπνισθεὶς θά ἴδης ἐκεῖνον, οὗ τὸ αἷμα εἰδεῖς βεῖσαν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ καὶ οὗ τὸ ἔλεος ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ σὲ ὡς καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους.

Εἶνε τοῦτο ἀλληγορία τις; Ο Σχουβέρτης αἰτεῖ συγγνώμην καὶ λήθην πρὸς χάριν τῆς θεοκτονίας ήν ἔκαμψαν οἱ Ἐβραῖοι; Αἰτεῖ παρὰ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου νὰ ἐπιτρέψῃ τέλος νὰ ἐπαγέλθῃ αὐτὸ τὸ περιπλανώμενον ἔμνος εἰς τὸν τόπον τῶν προγόνων του καὶ ν' ἀναπαυθῇ μετὰ δικτὼ καὶ δέκα αἰώνων δοκιμασίαν καὶ καταδιωγμούς;

Τὸ λυρικὸν τοῦτο ποίημα δὲν εἶναι πλέον δεύτερης καὶ ἀφελῆς θρῆνος, δύν οἱ προσκυνηταὶ τοῦ μεσαίωνος ἀπήγγελλον φωνῇ ἐπιχάριτε καὶ μεριψιμοιρόνση, δείχγοντες εἰς τὸ θυμαζόν πλήθος τὰ λείψανα ἥτοι συγγράμματα ἀπόβλητα, ἀτινχέλεγαν δτι μετεκόμισαν ἐκ Ρώμης καὶ Ἱερουσαλήμ. Άλλ' εἶναι θυμαστὴ μελέτη τῆς θρησκευτικῆς φιλοσοφίας περὶ τῶν μυστηρίων τῆς ἀνθρωπό-

νης ζωῆς, εἰνέ τις ἔκστασίς τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν οὐρανὸν, παρηγορητική τις ἴδεα τοῦ θανάτου.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὥπος Ι. Ι.)

νομίσθι διανυθεῖται νέος οὐλός, εἰς οἰστρυνάντα φύση

κατανόσφατον. — Κατέβαινεν μὲν πάλι, αὐτὸς ἀπίλυτος

νέος ρύπαντος, νέος νικητος, νέος συντριψτος, νέος

ΤΗ.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙ ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΛΛΙΔΟΣ.

Εἰς ἀπάντησιν τῶν ζῶντος ὁ πολυμαθὴς καὶ σε-
βάσμιος γέρων Κ. Σκαρλάτος Βυζαντίος ἐδημο-
σίευσεν εἰς τὴν τελευταῖον φύλλον τῆς Χρυσαλλί-
δος, περὶ τοῦ ὄντος τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου
τοῦ Μαυροκορδάτου, καὶ περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς δη-
μητείσις περιουσίκας αὐτοῦ, σᾶς παραπλανῶντα
εὐχεστούμενος δημοσιεύσητε τὰ ἑπόμενα.

Οὔτε ἔγραφον τὴν συνοπτικὴν βιογραφίαν τοῦ
ἀστιδρίου ἐκείνου ἀνδρὸς, εἶχον ὅπ' ὅψιν διαφόρους
συγγραφεῖς περὶ αὐτοῦ πράγματευμένους, ἀλλὰ
τοσοῦτον πρὸς ἀλλήλους ἀντιφάσκοντας, ὡστε τὴν
ἀληθείαν διετέλουν εἰς δυσχερῆ θέσιν τίσιν αὐτῶν
ἔπρεπε νὰ συνταχθῶ. Ἐν πρώτοις Ἰάκωβος ὁ Ἀρ-
γετος, διὰ τὴν πατέρα τῶν φιλοσόφων τῆς τοῦ Χρι-
στοῦ μεγάλης ἐκκλησίας προσεπικαλούμενος, πα-
τρίδα μὲν δίδωσιν εἰς τὸν Μαυροκορδάτον τὸ
Βυζαντίον, πατέρερα δὲ τὸν Νικόλαον, ἀνδρα ἐξ
ἐπιστήμων καὶ τῶν τὰ πρώτα τῇ πόλει φερόντων,
καὶ ὑπερψυχοτελῶν εὐγένειαν καὶ εὐζωΐαν, καὶ τὴν
ἐν πάσιν ἀριθμοῖς εὐγένειαν καὶ δαψίλειαν αὐτοῦ. Ἐπὶ τὰ
τελεῖα τοῦ Ἰακώβου βασίνων καὶ Καισάριος δὲ Αρ-

πόντες, οὗ τὸ ἀνέκδοτον ὑμένην εὑρηται παρὰ
τῷ ἐνταῦθα ἀξιοτίμῳ φίλῳ Κ. Παύλῳ Λάμπρῳ,
λέγει ὅτι ὁ Ἀλεξάνδρος ἦν υἱὸς Νικολάου Μαυρο-

κορδάτου, ἔργοντος εὐγενοῦς καὶ πρώτου τῆς
Χίου. Οὗτος μετεκέντη τοῦ πατέρα τοῦ Ἀργείου, καὶ
τοῦ γραμματέως τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἡγεμόνος τῆς
Δακίας, Ἰωάννου, Καϊσαρίου τοῦ Δακόντες ὑπάρ-
χει οὐσιώδης δικτυρα περὶ τῆς πατρίδος τοῦ πα-
τρὸς τοῦ Μαυροκορδάτου. Ἀφ' ἑτέρου δὲ ιστοριο-

γράφος τοῦ Θωμανίκου κράτους Δημήτριος Καυ-
τεμίρ, πλατύτερον ἔξιστορῶν τὰ κατὰ τὴν γέν-
νην τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ σύγχρονος αὐτοῦ

ῶν (1673—1723) πολλὰ δὲ περὶ Τουρκίας ἔξι-
κορίστας, πατέρα δίδωσιν εἰς αὐτὸν τὸν Παντελῆ
Μαυροκορδάτον, εἴς εὐγενῶν μὲν τῆς Χίου τὸ γέ-
νος ἔλκοντας, ἀλλὰ εἰς μεγίστην πενίχιν περιελθόντας.

Εἰς τοιαύτην λοιπὸν διάστασιν τῶν συγγραφέων
τούτων διατελούντων, ημεῖς προύτιμοι θεωρεύεντες

τοῦ Καντεμίρου ἔξιστορῶν διὰ τοὺς ἔξης μάλι-
στα λόγους ἀ. Εάν δὲ πατήρ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἦτον
εἰς τῶν φερόντων τὰ πρώτα τῇ πόλει, ἢ τῇ Χίᾳ,
ὅπως δὲ Ἰάκωβος καὶ δὲ Δακόντες ιστοροῦσι, διετί
νὰ μη λάθῃ ὡς ἐπώνυμον τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα (Νι-
κολά ζαδὲ τοῦ γένους του) ἀλλὰ προσέλαθε τὸ τοῦ
πενθεροῦ του (Σαρουτζί· Σκαρλάτ· ζαδὲ), τῶν Τούρ-
κων ἀγνοούντων (σημεῖον οὐχὶ περιφερεῖας) ὅποιος
ἡν δὲ πατήρ του; (Cantem. IV. 81) 6. Διότι ὑπο-
θέτομεν ὅτι ἐκ κολκείσας οἱ θύραι συγγραφεῖς,
ὑπαλληλοὶ τοῦ οἴκου του σύναψις διατελέσαντες,
παρηκλαζέντες τὸ τοῦ πατρὸς του ὄνομα, ήταν κρύ-
ψωσι τὴν εὐτελῆ αὐτοῦ καταγωγὴν, καὶ εἰπώσι
περὶ αὐτοῦ δέ, τι λέγει δὲ Ἰάκωβος, διτὶ δηλαδὴ κα-
τήγετο «ἐκ τοιούτων, εἴς ὃν ἀξίον προελθεῖν τὸν
γεγονότα τοιούτων» γ'. Διότι ἐρωτηθεὶς περὶ ἡ-
μῶν δισεβάσμιος γέρων Ἀλέξανδρος Μαυροκορδά-
τος, (α) ἀπόγονος ἐκείνου, εἶπεν ὅτι, ὅσον γνω-
ρίζει, δὲ πατήρ του ἐξ ἀποβρήτων ὄνομάζετο
Παντιάς, καὶ δέ, διότι καὶ δὲ Βλαστός ἐν τοῖς Χια-
κοῖς αὐτοῦ καὶ οἱ πλείστοι τῶν συγγραφέων Παν-
τελέμημον τὸν πατέρα ἐκείνου ἀναφέρουσι.

Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὸ τῆς δημευθείσης περιου-
σίας αὐτοῦ ποσὸν, συνετάχθημεν τῷ Γεωργίῳ
Ζαζίρᾳ, οὐ τὸ ἀνέκδοτον σύγγραμμα σώζεται ἐν
τῷ τοῦ Πανεπιστημίου ἔθνικῃ βιβλιοθήκῃ, καὶ δε-
στις ἀναβιβάζει τὴν δημευθείσαν οὖσαν τοῦ Μαυ-
ροκορδάτου εἰς δεκατέσσαρα μιλιόνια στατή-
ρων, τὴν δὲ λέξειν ταύτην ἐπεξηγεῖ ἀλλαγόσες ἐν
παρενθέσει διὰ τοῦ φλωρίων πιθανὸν δὲ Ζαζίρας νὰ
ἐνόει διὰ τὴν λέξεως φλωρίων τὸ εἶδος ἐκείνο τῶν
χρυσῶν Τουρκικῶν νομισμάτων (ρουπιέδων) ἀτια-
τότε ἐτιμῶντο 60—80 πχράδων. Βεβχίως καὶ
πάλιν τὸ ποσὸν ἦτο μέγιστον ἀλλ' ἀν ἀναλογί-
σθῶμεν τὰ μέσα, ἀτινατότε οἱ τοῦ Τουρκίας μετρι-
στάντες ἐκέπτηντο πρὸς πλουτισμὸν, καὶ ὅτι παρὸ-
μόνου τοῦ πατριάρχου Διονυσίου ὡφελήθη δὲ Μαυ-
ροκορδάτος πλέον τῶν διακοσίων πουγγίων (Ham-
mer XII. 282) δὲν θέλομεν ἐκπληγῆ διὰ τὸ
ὑπὸ τοῦ Ζαζίρα ἀναφερόμενον ποσὸν, ἀφοῦ ὁψιά-
τερον δὲ δημευθείσα περιουσία Ἀλεξάνδρου τοῦ

(α) Οὐδὲς τοῦ ἐξ ἀπορρήτων Νικολάος, ἔσχε τρεῖς
νίες τὸν Ἀλεξάνδρον, Ἰωάννην καὶ Κωνσταντίνον ἰδω-
τεύσκοντος τοῦ πρώτου, δὲ Ἰωάννης μόνος ἀνεμίζθη εἰς τὰ
δημόσια, καὶ ἐγένετο πατήρ δύο οἰκιῶν, τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ
τοῦ Νικολάου. Οὐδὲς οὐδὲς οὐδὲς εἶναι δὲ οἴκιον Ἀλεξάνδρος
Μαυροκορδάτος. (προσθήτη αὐτὸν τὸν οὐδὲν τὸν οὐδὲν τὸν οὐδὲν)